

Szerkesztőség:
Templomudvar 2. sz.
Kiadóhivatal:
Sándor régens-u. 39.
Szerzőnycim: „Délbácska”
Telefonszám: 137.

DÉLBÁCSKA

Előfizetési árak:
Egy hóra - 15 dinár
Negyedévre - 45 dinár
Félévre - 90 dinár
Egyes szám ára
75 PARA.

NOVISAD, 1922 május hó 28

POLITIKAI NAPILAP

III. évf. 114. szám

Vasárnap

Május 31-én

meg fog mozdulni a Rajnamentén he-
tek óta felsorakozó francia haderő. A
Ruhrvidék és a Rajnamente után az
„á Berlin” következnek. A felvonulás
már hetek óta tart és a túlzóan naci-
onalista francia sajtó hetek óta ir ugyan-
azon a türelmetlen is gyűlölettel izzó
hangon, amelyet a mindenkorinál har-
ciasabb Poincaré ütött meg strassburgi
beszédében. Hetek óta röpködnek a sza-
vak, a burkolt és nyílt fenyegetések
ugy francia, mint angol részről. Lloyd
George vétója azonban nem olyannyira
megnyugtató, amilyen mértékben izgat-
ják Európa közvéleményét a Rajna felé
dübörgő francia mozsarak. Európa joggal
fél és reszket arról a lehetőségtől, hogy
az új detonáció gyújtószinórját szikra
érel ezen a napon. A francia elhatáro-
zottságot Franciaország kényszerhelyzete
diktálja és az a felfogás, amit az utolsó
évek enthuziazmusa gyökerezett a francia
idegekbe: Franciaország ma már nem
alkudhat és amit évek óta dörög a
francia sajtó és politika a jóvátételi
szerződések csorbíthatatlanságát, azt a
most elérkezett utolsó percekben tettékké
kell érlelnie a francia politikának. A
jóvátételi idegláznak három nappal május
31 előtt mindegy, hogy veszélyben forog a
francia angol szövetség, mindegy, hogy
a Berlin felé masírozó piou-pioux fel-
boríthatják egész Európa békéjét, a fran-
cia politika hároméves autósuggeszió-
jának megérelődött az eredménye. Az
„á Berlin” meg fog valósulni és Páris
bulvárlapjai hasábos tudósításokban
fognak beszámolni a dladalmas be-
vonulásról. A francia politikának ma
már nincs módjában nem viselni
annak a politikai metodusnak konzek-
venciáit, amelynek amelynek alapjait ő
rakta le. Az egyhónapos felvonulás
nemcsak Németországnak szóllott de
Poincaré politikájának igazolása és igé-
rete volt a francia közvélemény felé is.
Nincs más út: a felvonult hadsereget
meg kell indítani ezzel a jelszóval: á
Berlin. Ezt követeli Franciaország min-
den lapja, egyesülete, rokkantja, nép-
gyűlése és parlamentje. Poincarenak be-
 kell váltania az állam hitelezőinek tett
ígéreteit. A megalkuvás elsöpörné őt és
kormányát is és nincs arra példa Európa
történetében, hogy tíz bársonyszéket föl-
áldoztak volna a milliók békéjéért. Po-
incare és kabinetje is igazolni fogja, sőt
egész Európa békéje árán is. Ez a kö-
rülhordozott véres kard tradíciója. Az
enyhébb kifejezéseket kereső távirati
értesítések dacára is a német megszáll-
ást folytatni fogják a franciák. Ez már
nem politika. Ezen az uton a végzet
dübörög . . .

Németország halasztást kap

PÁRIS. Poincaré a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy a jóvá-
tételi bizottság Németországnak a valószerű megegyezés céljából egy hó-
napi haladékat fog adni. Poincaré továbbra azt mondta, hogy június
17-én és 18-án Londonba megy és nincs kizárva, hogy eszmecserét folytat
Lloyd Georgeal. A hágai tárgyalásokon kizárólag gazdasági kérdésekkel
kell, hogy foglalkozzanak, ellenkező esetben Franciaország és az Egyesült
Államok nem vehetnek azon részt. A francia álláspont a bankárbizottság
tegnapi ülésén alakult ki, amelyen a Matin szerint azt a határozatot
hozták, hogy Franciaország hajlandó a jóvátételi bizottságot az egész
német vagyón általános jelzőlogolására megillető jogról lemondani, ha
ezáltal lehetővé teszi a nemzetközi kölcsönt.

A miniszteri felelősség a parlament előtt

Zajos ülés — Az ellenzék a többség ellen — Határozatképtelen a nemzet-
gyűlés — Protics a miniszteri felelősségről

Beograd. A parlament mai ülését
11 órakor nyitja meg Ribár Iván elnök.
A formalitások elintézése és a múlt ülés
jegyzőkönyvének felolvasása után Sztrá-
nics agrárpárti képviselő kérdést intéz
a közoktatásügyi miniszterhez, hogy ed-
dig miért nem válaszolt még azon inter-
pellációjára, melyet a dalmáciai olasz
iskolák ügyében intézett hozzá. Azonki-
vül kérdést intéz a kormányhoz mi van
azzal a több ezer jugoszláv hadifogoly-
lyal, akik még mindig Olaszországban
vannak. Tudomása szerint ezen szeren-
csétlen egyének Tripoliszban vannak
igen siralmas körülmények között. A
fiumei kérdésben is interpellált, de ed-
dig erre még választ nem kapott.
Ribár elnök válaszol Sztránicsnak
és megígéri, mindent meg fog tenni an-
nak az érdekében, hogy a miniszterek
válaszoljanak a hozzájuk intézett kér-
désekre.

Ivanics Momcsilo követeli, hogy az
elnök védje meg a parlament becsületét
minden körülmények között.

Ribár elnök szóla még fel és kije-
lenti, hogy eljár azon miniszterek és
képviselők ellen, akik nem teljesítik kö-
telességüket.

Marinkovics Voja válaszol Janko-
vics Velizár interpellációjára, amelyet a
krajnai kerületben elkövetett atrocitások
miatt intézett a belügyminiszterhez. Neki
nincs tudomása arról, hogy a krajnai
kerületben a politikai hatóságok vissza-
éléseket követtek volna el.

Jankovics Velizár. Lehet, hogy a
belügyminiszter nem ismeri az ottani
állapotokat, de én igenis tudom, hogy
ott valóságos terror van.

Marinkovics Voja ezután még több
rövidebb kérdésre válaszol, azután áttér
a nemzetgyűlés a napirendre,

a miniszteri felelősségről

szóló törvényjavaslat tárgyalására Krisz-
tan Edbin szól hozzá elsőnek az ellen-

zék nevében. Támadja a többséget,
amely nem vesz részt a parlament
munkájában. Epen ezért az ellenzék
nem fog többet arra törekedni, hogy a
határozatképességet biztosítsa. Ez legyen
a többség gondja. Az ellenzék ezért el-
fogja hagyni az üléstermet, hogy az
elnök megállapítsa határozat képes-e a
ház, ha igen akkor az ellenzék visszajön
az ülésterembe, ha nem, akkor nem
vesz részt a tárgyaláson.

Krisztan felszólalása után a kleri-
kálisok, szocialisták republikánsok és
agrárpártiak kivonultak a teremből.

Protics Sztojan beszél ezután a
javaslatról. A törvénytervezet igen fontos
de semmi jelentősége sincs, mert más
törvények lehetetienné teszik végrehaj-
tását. Azután ugy van stilizálva, hogy
ennek alapján ugyan nem lehet felelős-
ségre vonni a minisztereket. Angliában
nincs miniszteri felelősségről szóló tör-
vény, mégis felelősségre vonhatja a
minisztereket minden polgár.

Ribár elnök megszakítja Proticsot,
hogy már letelt a 10 perc, ameddig
beszélhet. Protics ezt tudomásul veszi.

Trifkovics Márkó miniszterelnök-
helyettes szóla fel és cáfolni igyekszik
Protics állításait. Eközben élénk vita
támadt, melynek folyamán sok radikális
képviselő Trifkovics ellen és Protics
mellett foglalt állást.

Miután több szólok nem jelentke-
zett elnök elrendeli a szavazást. Ezt
azonban nem lehetett megtartani; mivel
csak 120 képviselő volt az ülésterem-
ben és így a ház nem volt határozat-
képes.

Ezután az ellenzék ismét visszatért
az ülésterembe. A többség nagy zajjal
fogadta a bevonuló ellenzékot, úgy hogy
Ribár elnök alig tud a a rendet helyre-
állítani. A csend helyreálta után beje-
lenti, hogy a muzulmán ünnepek miatt
a parlamentet június 6-ig elnapolják.

A proletárdiktatúrától az államkapitalizmusig

Hogyan kezdődött az orosz bolsevizmus? — Lenin és Trocky iskolája

A proletárdiktatúra öt esztendejének története

Oroszországnak a központi hatalmak által való leveretése után és Leninnek a németek segítségével Svájcban történt hazatérésevel kezdődött Oroszország sorsa. Ő és társai, kik a tiszta bolsevizmus tanait hirdették, elhatározták, hogy fegyveres erővel veszik kezükbe az államhatalmat és diktatúrával, a proletárok diktatúrájával szilárdítják azt meg. Könnyebb megértés kedvéért: az oroszországi szocialisták 1906. évben történt nagygyűlésükön Lenin javaslatot terjesztett elő, mely teljesen fedte Marx tanait a kommunista berendezkedésre vonatkozólag, a munkásurak diktatúrával akarta megvalósítani; e javaslat szavazásra került, mely alkalommal szótöbbséggel Lenin javaslatát fogadták el, így lett pártja bolsevik párt, többségi párt, szemben a kisebbségi mensevik párttal.

Megkezdik az agitációt

A bolsevik párt kiment az utcára, Moszkva és Petrograd utcáira és felhívta a munkásokat, hogy vegyék kezükbe fegyverrel a hatalmat a mensevik és egyéb szocialista frakcióktól. Azt ígérte ennek ellenében, hogy övék lesz a föld és az annak megmunkálásához szükséges eszközök; a gyár berendezésével együtt, a raktárak készletei, a paloták fényes teremai; legyen lesz a vasút, a villamos, a színházak és mozik; a kórházak és patikák; az iskolák és egyetemek s mi fő két három órai munkaidő ellenében kap mindenki enni és ruhát, olvashat ingyen újságot, s végül hogy mindenki „elvtárs” (továrís) lesz.

Aztán jöttek a feltek...

A tömegek megkezdtek véres harcokat a programért; Moszkva utcáin folyt a vér, végre sikerült elfoglalni a várat, a Kremlt s a hullahegyeken keresztül bevonult a cári palotába a két munkásvezér Lenin régi orosz nemesi család sarja és Trocky, az elnyomott orosz szidóság exponense; nyomban utána proklamálták a munkás katonaság és paraszttanácsok uralmát, erről értesítették az összes kormányzóságokat, hol ennek következtében majdnem mindenütt vér nélkül vették a helyi szervek a hatalmat

kezükhöz. A népek ígéretükhöz híven át is adták mindent, helyesebben feljogosították őket, hogy vegyék mindent birtokukba. A nép, főleg az ipari proletárlátus mindent birtokába vett és mindent elpusztított azzal a jelszóval, hogy elpusztítani mindent, ami régi, mert majd ahelyett újat fognak építeni.

A rombolás láttára...

A bolsevik párt látva a rombolást és számolva a nehézségekkel, melyek uralma fenntartásánál előállottak, igyekezett rendet teremteni, összehívta a tanácsokat, programot dolgozott ki, melyet elfogadtak, mint az oroszországi kommunista párt programját, ezt törvényerőre emelte, ennek kapcsán megalakította a kommunista-pártot, mint uralkodó pártot és kiadta a jelszót: „Világproletárijai egyesüljétek”. „Világforradalom”, melynek előmozdítása és keresztülvitele érdekében felhasználható Oroszország egész nemzeti vagyona.

A kommunista párt, melynek tagjai a világ összes kommunistái, mint zárt társaság jelentkeztek, tagjai a pártfegyverem szempontjából lesznek elbírálva, a tagokkal korlátlanul rendelkeznek a párt, bárhol vezényelheti őket, vagy Oroszországban, mint a külföldön. Külföldre vezényeltetés esetén ellátja mindenüket, pénzzel és külföldön állással; benn Oroszországban pedig köteles fegyverrel járni és bármely pillanatban mozgáshatók, akár a frontra, akár bármilyen állásba.

Milyen a kommunisták elítélője?

Szóval a tanácsuralom elítélője minden kedvemmel és azzal a kötelezettséggel, hogy életüket bármikor fel kell áldozni az ügyért. Ha a tag nem megfelelő, a pártból kidöbjék. Jelenleg 800.000 tagja van a pártnak, nagyrésze éretlen fiatal gyerek, sok köztük a 14—18 éves, idősebb tagok csak a fővezetők. Objektív megállapítással mondható, hogy 50 százalék azokból kerül ki, akik könnyebb megélhetés miatt léptek be a pártba. Meggyőződéses kommunista, aki csak valamilyenre is tisztában van a kommunista tanokkal, alig akad.

A terroristákról

Ezt a pártot dőlgetik és mindennel ellátják, ennek a pártnak minden szabad többek között a korlátlan fegyverhasználati jog és ez a párt uralja ma Oroszországot, a százmillió Oroszországot, mert a katonaság nem hogy nem szereti, de egyenesen gyűlöli a kommunistákat. A diktatúrán keresztül, mint fényugár törik meg az ember szemén léptenyomon a kommunisták terrorja, amilyen soha nem hallott, s amilyent a legmerészebb fantáziával elképzelni nem tudott ember lény, amelynek áldozata lett egy olyan tömeg, mely vetekszik a világháború áldozataival.

Ebbe a kommunista pártba kapcsolódtak bele az oroszországi hadifoglyok egy részéről megalakult különféle nemzetiségű frakciók, s ezek főleg az első földön mint abszolút megbízható emberek nagy szolgálatokat tettek a tanácsoknak, egyrésztől ma is vezető pozíciókat töltenek be úgy a hadsereg, mint más állásokban, másrésztől — és ez a nagyobb — el leti vezényelve a különféle közép-európai államokba, főleg a volt monarchia területére, akusunkát folytatni a világforradalom érdekében, — ezeket Moszkva támogatja.

Már keresik a kivezető utat

Arról, hogy Oroszország öt éves tanácsuralma alatt kül- és belháborúban mit végzett, felesleges írni, hisz ez úgy is bekapcsolódik a többi kérdésekbe; itt csak az átalakított kommunista programot akarom gyakorlatilag megvilágításban és pedig alkotmány, hadügy, bírászkodás, vallás, közlekedésügy, iskola, vallásügy, mezőgazdaság, házasság stb. terén ismertetni: mit ígérték és mit hogyan valósítottak meg, minő engedelmeyeket tettek és hogyan jutottak el az államkapitalizmusig, mely valószínűleg a régi társadalmi rend visszaállítására fog vezetni, mit legjobban bizonyít az a tény, hogy a kommunizmusból már most nem maradt meg egyeb, mint az „elvtárs” (továrís) és hogy a kommunistáknak egyetlen vágya, hogy őket beveggyék úgy odahaza, mint külföldön a jobb társaságokba, vagyis hogy ők maradjanak a felsőben, mint annak idején a cári tiszték és közlék a nép pedig, az istenadta nép — de hiszen azzal ki történik?

Einstein a láthatáron

(A „Tűz” c. pozsonyi folyóiratból)

... Mint jó krónikás, fel akarom jegyezni, hogy délután 5 és 6 között, mikor a gyógyszerész éppen harmadszor töltötte telet csészéjét teával, történt, hogy valaki valahogy ismét kibőkte az „Einstein” nevét. Pillanatszerű csend támadt. Már jórógen volt, amikor utólagára vetődött fel a téma.

Ezuttal a tanító kezdte. Ő volt a társaság legkonzervatívabb tagja, akinek sehogyan sem fért a fejébe a mozgás relativitásának tana. Ha az ember harminc évig veri másokba a fizika alapfogalmait, akkor ezek annyira megmerevednek benne, hogy nem tud tőlük elvonatkoztatni. Itt is bebizonyult, hogy néha jobb a tudatlanság, mint a tudás.

— Akárhogy forgatom a dolgot, mondta, nem tudok az abszolút mozgás elméjétől szabadulni. Tegyük fel, hogy a vonat közeledik az állomáshoz. Ezt a közeledést kétségtelenül, mérésnek alapján meg tudom állapítani. Mármost csak három eset lehetséges: vagy a vonat mozog tényleg, az állomás pedig áll; vagy az állomás mozog és a vonat áll; vagy végül mindkettő mozog. Ellenben lehetetlen, hogy mindkettő tényleg nyugodjék, mert akkor nem közelednének egymáshoz. Így hát kell valahol abszolút mozgásnak lenni, ha nem is tudom megállapítani, hogy hol: a vonatnál-e vagy az állomásnál.

Az okoskodás nem látszott rosszabb, sőt a legtöbben, őszintén mondva, titokban teljesen egyetértettek velem, habár nem volt annyi bátorságuk, mint a tanítónak, hogy ezt be is vallják. Csak két ember volt, akiktől felvilágosítást lehetett várni: a filozófustól (így neveztek el tréfásan az orvost, aki egyébként inkább spirittista volt, mint filozófus) és a

fizikustól (tulajdonképpen gyógyszerész). Először az utóbbi válaszolt.

— Logikai okoskodások, mondotta, ha nem a pusztán tényekhez tartják magukat, a fizikában nem számítanak. Én elismerhetem az ön okoskodásának, mint okoskodásnak a helyességét, de mint fizikus nem kell, hogy számítsak vele. Igyls ugyls kísérletileg kimutatott tény marad, s ez az alapja Einstein egész elméletének, hogy egyetlenegy teshez (a vonathoz, vagy a Földhöz) tartva magunkat s nem törődve a többi, környező testekkel (az állomással, a Nappal) nincs az a fizikai kísérlet, mely, ha az illető ténst (a vonaton a Földön) elvégezzük, arra taníthatna bennünket, hogy az illető test (a mi koordináta-rendszerünk, viszonytestünk) áll-e, vagy mozog. A fizika törvényei közömbösek a viszonytest (ilyenül rendszerint a Föld szolgál) mozgásai iránt: minden pontosan úgy folyik le, akár mozgást, akár nyugvást tulajdonítsak viszonytestüknek, a Földnek. Mint mondom, ez kísérleti tény, s Einstein csak e tény összes teoretikus következményeit fejtette ki. Többek közt ebből folyik az idő és tér relativitása is...

Itt egyszerre ketten akartak közbevágni: egy hölgy (jószű és csinos patikusasszony), s a filozófus. A csinosasszonyra való tekintettel győződött az udvariasság: a patikusasszonyé lett a szó.

— Pardon, én azt mondja, hogy minden ugyanúgy folyik le, akár mozog a viszonytest, akár nem. Ez bizonyos fokig igaz. Ha csendes a tenger, s a hajó simán szeli a vizet, a fedélzeten teniszező missek elfelejtik, hogy nem a szárazföldön sportolnak: a hajó mozgása nincs befolyással a labda röptére és visszaverődésére. Azt is elhiszem Önnek, hogy semmiféle, sem fénytani, sem elektromos kísérlet, melyet a hajón végeznek, nem árul el semmit a hajó mozgásából. Minden úgy folyik le, mint a száraz-

földön. (A nyugvó léghen a mozgó hajó ugyan légáramot idéz elő, de tegyük át a színteret a hajó elmozdított belsejébe s ez sem lesz érezhető.) Am tegyük fel, hogy a hajó zátonyok szalad, vagy hogy vihar támad! Recseg-roppog a hajó, dobálja az utasokat, akik tengeri betegséget kapnak. Mondhatja még most is, hogy minden úgy folyik le, mint a szárazföldön?

A társaság legnagyobb része kíváncsian fordult a gyógyszerész felé. Ugy látszott, hogy erre nehéz lesz megfelelni. Ez azonban nyugodtan mosolygott látszott rajta, hogy a nehézségen már átküzdötte magát.

— A példa, melyet a kisasszony felhozott, felelte, éppen igen alkalmas a különös és általános relativitáselmélet közli különbség megvilágítására. Amíg a hajó egyenletesen mozog, addig a speciális elmélet nyer alkalmazást (amely az általánosnak egy speciális esete) Amint azonban kitör a vihar, a jelességek oly bonyolultakká válnak, hogy ez a kényelmes különös eset nem elegendő. Vihar alkalmával is minden úgy megy végbe a hajón, mint a szárazföldön. Csak el kell képelnünk, hogy a szárazföldön teniszező társaságot hirtelen láthatatlan erőök ragadják meg, rángatják jobbra-balra. Ekkor a tengeri betegség is biztosan beáll.

Többen elkezdtek nevetni. Némelyek azt hitték, hogy a gyógyszerész tréfál. Az azonban komolyan folytatta:

— Amin önök most nevetnek, az nem egyéb, mint a híres Einstein-féle általános gravitációs elmélet, mellyel túlhaladta Newton.

A nevetők nagyon elszégyelltek magukat. Akik komolyak maradtak, azok most jelszó érzéssel konstataáltak a saját fölényességüket. Többen arra kérték a gyógyszerészt, hogy bővebben magyarázza meg ezt az utóbbi pontot.

— Hát ez bizony kicsit nehéz, s őszintén mondva, magam is csak a leglényegét értem

Más az elv és más a gyakorlat

Lehet, hogy a külföldön élő kommunis- ták, mint németek, lengyelek, franciák, olaszok stb. most akarnak, a Marx tanaira építve át- alakítani a világot, új társadalmat a régi helyett. — ezeknek azonban ajánlom, hogy menjünk el kis időre Oroszországba, s a- nttán másképp látnak, másképp gondolkodnak, mert más az élet és a kommunizmus gyakor- lata, mint a rideg betű. Ma már üzlet a kom- munizmus úgy Oroszországban, mint a kül- földön, — azt mondják az orosz kommunis- ták is.

Ha valaki meggyőződik maguktól az orosz kommunistáktól, hogy mennyi vérbe ker- rült és mennyi szenvedésbe az ő uralmuk; és hogy mennyi a tönkretétel Oroszországot ői- esztendő előtt, és hogy mennyit szenvedett és éhezett az orosz proletárlátus, reménytelenül, akkor nem kívánhatja azt az uralmat — lett- légyen az a legutolsó pirant is — mert az is százszor jobban ki tudja elégíteni szükség- leteit és kulturigényét a mai berendezkedés mellett, mint a kommunista.

Hiszük, hogy a társadalmi harc lassan elcsendesül s a lelkek kibékülnek; reméljük, hogy a tényleges állapotok megismeretelével hozzá fognak ehhez járulni.

Kolumbán József.

Az olasz királyi pár látogatása Zárában

Split, május 27. (Eredeti távirat.) Tegnap délután fél három órakor Zára- ba érkezett Viktor Emánuel olasz király és Elena királyné. A városba való meg- érkezésük előtt meglátogattak több kisebb szigetet, köztük Lussin szigetét is, ahol a lakosság lelkesedéssel fogadta. Zárában a lakosság nagy ünnepekkel fogadta. Az összes társadalmi instruk- ciók, nemzetiségre való tekintet nélkül deputációkat küldött a királyi pár elé. A jugoszláv lakosság körében mindazon- által bizonyos rezerváltság észlelhető.

A franciák a Rajnán túl is megszállanak

Berlin. (Eredeti távirat.) Rathenau a francia büntető rendszabályok kérdé- séről kijelentette, hogy a franciák a ver- saillesi szerződés jóvátételi fejezetéből származtatják azt a jogot, hogy adott esetben a Rajnán túl terjedő területeket is megszállhassanak. Ez a területi meg- szállás a legerélyesebb módszer, amit alkalmazni lehet. Hallatlan volna — mondta Rathenau, — ha a versaillesi szerződés ezen végső eszközhöz jogot adna a szövetségeseknek, miután első helyen sokkal kisebb jelentőségű pénzü- gyi intézkedésekről van szó. Ez annál hihetlenebb volna, mert a megszállható területek nagyságáról nincs semmiféle

intézkedés. A francia magyarázat tehát végeredményben oda következtethető, hogy a németek a szerződés aláírásával jogot adtak egész Németország meg- szállására. Minden kétségen felül áll, hogy ez nem lehetett a szerződő felek szándéka. Ha általában megengedhetők a katonai kényszerítő rendszabályok, akkor természetesen nincs szükség a szerződésszerű határozatok további mér- legelésre, akkor a népjog és béke helyére az erősebb joga lép.

London. (Eredeti távirat.) A Daily Mail szerint Franciaország elhatározta, hogy Németországot nem fogja meg- szállni.

A telepek bérletének kérdése

A bortermelek a felemelt bérösszeg ellen — Az elsőbbségi jog

(Saját tud.) A szőlőtelepek ügye a miniszterium azon határozatával, hogy csak azo- kat lehet örök áron eladni, amelyeknek a bér- lete az idén jár le, korántsem éri véget. A vá- rasi tanács felbecsülte az összes telepek árát, azokat is, amelyek nem kerülnek meg- vétel alá, ez utóbbiak bérét most felakarja emelni oly mértékben, hogy az a telep érté- kének 6 százalékaival legyen egyenlő. Így mó- don a szőlőtelepek bérösszege 1200—4800 korona között változik. A bortermelek egye- sülete ebbe a megoldásba természetesen sem- lyen körülmény között sem akar beenyu- godni. Véleménye szerint a város a telep- ket 30 év időtartamra adta bérebe és ezen idő zá- rta a bérleti összeget nem lehet felemelni. A bor- termelők ezen jogi állásfoglalását azonban nem osztja a városi tanács, mert szerinte a mai ál- lapotok, a pénzügyi és gazdasági helyzet egy- rást feljogosítja arra, hogy a bérleti összeget az eddiginél magasabban állapítsa meg. A tanács s erint nevetésges dolog ma egy hold szőlőért 30—40 korona évi bért fizetni, amikor a földbérletének árahoidanként 2000 K körül áll.

A városi tanács a jövő gazdasági évtől kezdve — mint azt a Déleácska már jelen- tette is — a szőlők bérletének ügyét kivészi a bortermelek egyesületének kezébe és azt maga kezeli. A bortermelek egyesülete ebbe azonban nem nyugszik bele, mert alapszabály- szerű joga és a várossal kötött szerződése alapján a bérösszegek beszedése a teleptulaj- donosoktól az egyesületet illeti meg. Még en- nél is nagyobb ellenhatást váltott ki a telep- tulajdonosoknál a városi tanács azon szándéka, hogy az eddigi bérösszeget nagy mértékben felemelje. A szőlőtulajdonosok ebbe nem fog- nak beleegyezni és így valószínűleg perre ke- rül a dolog a város és a bortermelek között.

A nagy bérleti összeg miatt — a tanács véleménye szerint — többen fogják megvál- tani telepüket, mint amennyire névbe kötelező. Különbözők azt hiszik, hogy a miniszterium ha- tározata a telepek megváltása ügyében is arra kényszeríti a jelenlegi tulajdonosokat, hogy örök áron megvásárolják azokat, mert aki nem most veszi meg, az a bérlet lejártakor elveszt az elsőbbségi jogot.

mert e ponton Einstein elmélete belevész a matematikai formulák teszerébe, De hát mégis megpróbálok úgy ahogy. Azt mondtam, hogy a viharos tengeren hányódó hajót én a hajó tetején (ha a közeli sziget viágítótoronyát, a vízet stb. nem tekintem) nyugvónak tételezhetem fel és a különböző tömegűeket, melyek előállnak, a térben láthatatlanul felépített erőkknek tulaj- doníthatom. Einstein e láthatatlan erőket azo- norítja a gravitációs (nehézkedési) erőkkkel, melyek pl. a követ kényszeríti, hogy a földre essék. (Persze, ez azonosításnak megvan a maga nagyon is fontos iadozat.) Mármint így szólhatok: hajóm recsegropog, s a tárgyak ide- oda hányódnak, mert igen erős változó gravi- tációs erők lépnek fel, melyek őket rángatják...

A tanító, aki egyébként durcásan hall- gatta e fejtegetéseket, itt meg nem állhatta, hogy közbe ne kiáltson:

— De az isten áldja meg, hiszen ez tiszta fantazmagória! Honnan a csodából von- nék magukat e gravitációs erők! Ha a föld vonzza a követ, azt megértem: itt a föld az, mely gravitációs erőt fejt ki. De az én eseté- ben ez erők látható ok nélkül lépnek fel, akár a spiritalista asztaltáncoltatásnál...

A spiritalista asztaltáncoltatás emlegetése — s hozzá ily hangon — egyébként nagy ta- pialatlanság volt a tanító uról. Ez t. i. annyit jelentett, mint a filozóf spiritalista orvosnak tyuszenére lépni. Egy pillanatra úgy látszott, hogy lenét baj lesz. Ezuttal azonban az orvos csodálatosan nyugodt maradt, s csak némi guny rezgett a szavában, amikor megjegyezte:

— Valóban, én is azt hiszem, hogy a modern fizika itt némi engedményeket tesz a spiritalizmusnak.

A guny persze nem fizikának, hanem a tanító konokságának szólt. A gyógyszerész sletett a kiakított témát visszatérlel vágányába.

— Urain, csak szépen sorjába! Én azt hiszem, mindketten tévednek. Ami azt illeti, hogy itt pusztán fantazmagóriáról volna szó, utalok csak arra, hogy Einstein hasonló megfontolá- sok alapján jóslta meg a legutóbbi brazil napfogyatkozás alkalmával tényleg megfigyelt fényelhárítást a nap közelében. Továbbá nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy vihar- hányta hajónk esetén csak szemléltető példá- ról van szó, s természetesen, hogy a valóságban egyikünknek nem jutna eszébe a hajón észlelt jelenségeket ilyen gravitációs erőkkkel magya- rázni, mert először is a hajóknak nem elzárt világ, amely a vízzel, levegővel stb. nem állna kölcsönhatásban, másodsor nem fogunk egy- szerűbben magyarázható dolgokat bonyolultab- ban magyarázni, harmadszor nem kockáztatjuk, hogy a hajónk egy listán a hajó beisejére sörítkező magyarázat miatt zátonyra fusson. Érték meg, hogy itt inkább a gravitáció ku- tatásának egy új, lényesen bevált módszeréről van szó. Valóban, ha tudni akarom, hogy hat a gravitáció pl. a fényugárra, akkor csak azt kell számitanom, hogy hogy hogyan fog e fényugár viselkedni egy mozgó, de nyugvó- nak feltételezett hajó, vasúti kocsi, lövedék, vagy más mozgó rendszer beisejében. Amit itt kiszámítok, azt átviszem a valóságos gravi- tációs erőkre. Így jött rá Einstein, hogy a Nap elhajlítja az állócsillag fényugaráit.

Igy beálltva, a dolog kezdett plauzibil- lisenek feltűnni. Csend állott be, látszott, hogy valamit megkapta az elméket, s hogy elgon- doikoznak rajta. A tanító ráncolt homlokkal és doikosznak rajta. A tanító ráncolt maga elé. Ő összeszorított ajkakkal meredt maga elé. Ő bizonyosan nem adja meg magát. Egy-egy all- észrevehető szájszöglet rándulás jelezte, hogy új támadásra készül. Az orvos, akinek még új szjogott a tyuszenére (az asztaltáncoltatás) törté meg először a csendet.

— Egyébként, mondotta, a tanító ur érvelése az abszolút mozgás bebizonyítására,

pusztán logikailag is hibás. Ő ugyancs így érvelt: ha A és B közelednek egymáshoz, akkor kell lenni valahol (vagy A-nál, vagy B-nél, vagy mindkettőnél) abszolút mozgásnak, mert ha feltételezzük, hogy úgy A, mint B abszolút nyugalomban vannak, akkor nem közeledhet- nének. Szóval, ő az abszolút nyugalom eszmé- jét már felé-ezli, hogy az abszolút mozgás létét bebizonyíthassa. Ez pedig olyan, mint mikor a bűvész előre beteszi a tojásba azt, amit ki akar huzni belőle. Ha a fizikus azt tapasztalja, hogy A és B test közelednek egy- máshoz, akkor egyszerűen azt mondja, hogy egymáshoz viszonyítva mozognak, s egyéb- körülményeket nem tekintve teljesen egyre- megy, azt teszt-e fel, hogy A nyugszik és B mozog, vagy hogy B nyugszik és A mozog. A vonat és állomás esetében csak igen unprak- tikus volna feltenni, hogy az állomás (a föld- del együtt) mozog, a vonat felé, mert itt nem két elszigetelt testtel van dolgunk, melyek a világtérben egyedül vannak, hanem két oly testtel, melyek igen sok más testtel (embe- rekkel, fákkal, épületekkel, a földdel) állanak viszonylatban, s ezt az egész komplexumot vesszük tekintetbe, amikor azt mondjuk, hogy a vonat az amelyik az állomás felé mozog.

Az érvelés váratlanul erős volt. A tanító kitért a száját. Látszott, hogy válaszolni akar valamit, de néhány pillanatra csak hebegett, végre a következőt mondta:

— El kell ismerni, hogy ez a gondolat- menet plauzibilisnek látszik és nem is tudott rá rögtön felelni. Csak azt csodálom, hogy ilyen éles logikával hogyan bíbet az ember az asztaltáncoltatásban.

A kocka el volt vetve, s a társaságon meglátszott, hogy viharfelhők közelednek. A társalgás személyes mederbe terelődött. Így hát a folytatását nem érdemes leírni. Kár, kár, hogy az emberek nem tudnak magukon job- ban uralkodni.

A Vajdaság nászajándéka

Vajdasági főiskolai hallgatók részére Internátust építenek Beogradban

(Saját tud.) A vajdasági városok királyi nászajándéka ügyében már kézzel tartottak értekezletet a főispánok, de végleges megállapodás ezen értekezleteken nem jött létre. Ekkor az értekezlet egy háromtagú küldöttsége Beogradban járt az udvari miniszternél, ahol egy újabb, Szubotícán tartandó összejövetelben állapodtak meg. Amint tegnapi számunkban már röviden jelentettük, a harmadik főispáni értekezleten létre is jött a megállapodás, amennyiben a subotičai értekezlet a következő határozatot hozta:

„Ötletére a király esküvője alkalmából az összegyűjtött pénzbeli nászajándék címen Beogradban internátust alapítanak a volt Vajdaság (Bácska, Bánska és Baranya) főiskolai tanulóinak vallás és nemzetiségi különbség nélkül való elhelyezésére, az egyes önkormányzati testületeknek és közsé-

geknek az ajándékhoz való hozzájárulása srányában. Az alapítvány Sándor király és Mária királyné nevét fogja viselni.

A végrehajtásra vonatkozó módokraokat az alapító levél fogja pontosan előírni, amelyet legkésőbb a király esküvőjétől számított egy éven belül el kell készíteni.

Az értekezlet az alapítvány jóváhagyásának kieszaközlésével Szlepcsevic Milán és Dobanovarski Pál főispánokat bízta meg. A hatalmas méretű kultúr intézmény létesítésével a Vajdaság az egyik legértékesebb nászajándékkal hódol az ifjú királyi pár előtt. A megoldásnak ezt a formáját a Vajdaság közvéleménye örömmel és meglelégedéssel fogadja. A befolyt közel tízmilliódináros összeg egy minden tekintetben modern és kiváló kultúr intézmény létesítését teszi lehetővé.

Wrangelék erőszakoskodnak

Wrangelék távirata a bolgár kormányhoz

Beograd, május 27. A beograd lapok hasábos cikkeiben számoltak be Wrangel tiltakozó táviratának szövegéről, melyet az orosz tábornok Beogradban adott fel a bolgár kormány címére. Wrangel táviratában erélyes és éles hangon elítéli a bolgár kormány orosz ellenes politikáját. Kijelenti, hogy ha a kormány keresztülvizsgálja eredeti terét és a Wrangel katonákat kiszolgáltatja Oroszországnak, a menekült oroszok részéről a leghevesebb élethalálra menő ellentállásra fog találni. Wrangel sürgönyének végén megjegyzi, hogy a külföldön élő oroszok fegyveres akcióval fogják megakadályozni Bulgári erőszakoskodását.

A külügyminisztérium sajtóosztálya tegnap Wrangel táviratával kapcsolatban hivatalos közleményt bocsájított ki, melyben elmondja, hogy Wrangel tiltakozásáról előzetes tudomása nem volt.

„A bolgárokkal békében élünk és akarunk is élni és semmi okunk sincsen arra, hogy bármilyen, Bulgária ellen irányuló akciót támogassunk. Elkerüljünk, mindenképpen azon leszünk, hogy az ország területén semmiféle idegen fegyveres szervezkedés ne történjen és az erre vonatkozó kísérleteket idejében letörjük“.

Lloyd George és a németek külön tanácskozásai

Páris, (Eredeti távirat.) Lloyd George nagy parlamenti sikere Franciaországban kellemetlen meglepetést keltett. A francia politikusok sajnálják, hogy Lloyd George még mindig ragaszkodik eszméjéhez és ezzel megnehezíti Amerika részvételét a hágai konferencián. A Times sajnálja, hogy senkisé kérdezte meg Lloyd George ot, mit beszélt a németekkel folytatott külön tanácskozásain s milyen formában bátorította a németeket jóvátételi kötelezettségeiket illetően. Lloyd Georgenak azt a megjegyzését, hogy a francia demokráciával szívesen együttműködik a béke helyreállítására, a francia belügyekbe való beleavatkozásnak tekintik.

London, (Eredeti távirat.) A koalíció mintegy 300 tagja Lloyd George tiszteletére ebédet adott, amelyen Lloyd George többek között a következőket mondotta:

— Jellemző, hogy azok, akik ed-

dig a legtöbbet beszéltek a békéről, Genovában mindig örültek, ha szakítástól kellett tartani és elszomorodtak, amikor ismét helyreállott az egyetértés. Ha kitarotk leszünk, győzni fogunk abban a harcban, amelyet Genovában megindítottunk.

A háboruban Anglia kilenc és fél millió embert mozgósított; ezek közül 5-6 millió Franciaországban harcolt. Vajjon Angliának nem volna hát joga azokután beleszólni, hogy milyen legyen a béke. Jogunk van beszélni azon milliók nevében, akik harcoltak és elesetek vagy nyomorékká lettek. Ezért kellett mondanunk, legyen végre béke a világon. Most még sem Anglia, sem az emberiség nincs még túl a veszedelmen. Tartsunk össze, míg végké elmúlik a veszély és Anglia akkor nyugodtan nézhet szemébe a világnak. Lloyd George felszólalása után Balfour és Birnhaid méltatták Lloyd George munkáját.

Lloyd George döntése a Fiume kérdésben

Beograd, május 27. Ma este hírdzésbe utazik Dr. Nincsic Momcsiló külügyminiszter Popovic pénzügyi előadó kíséretében, hogy Pasics miniszterelnöknek jelentést tegyen az Olaszországgal folytatott tárgyalásokról.

Kormánykörökben úgy tudják, hogy a jugoszláv-olasz kérdésben döntőbíróul felkért Lloyd George írásbelileg fogja előterjeszteni álláspontját a fiumei kérdésben. A kormány most várja ezt a memorandumot és addig semmi döntő lépést nem tesz. A végleges állásfoglalásról a kormány csak Lloyd George

döntése után fog határozni.

A fiumei kérdéstől függetlenül Zárárt illetőleg tovább folynak a tárgyalások Rómában. Az SHS államot ezeken a tárgyalásokon dr. Krsztely miniszter és Antonijevis római követ képviseli. Ugyancsak folynak a tárgyalások a mi és az olasz delegáció között a gazdasági és kereskedelmi kérdéseket illetőleg is. Tudósítójuk értesülése szerint a kormány és a parlamenti képviselő körében kevés hajlandóság mutatkozik az Olaszországgal szemben való engedékenységre.

HIREK

MESE

Ketten, testvérek voltak: az Ésa és a Sziv. Az Ésa nyugodt volt, higgadt és gondolkodó, és folyton az eget nézte és szótlan csendben tudt akart látni a csillagokon. Nagy rekedt mozdult meg és gondolatokban milliók különböző reket futott meg, amelyekben parányoknak képzelt a csillagmúlókát is. Ég és föld között centimétereknek mérte ki a távolságot és mosdulatlan mosolygással nézte a Mindenséget, amelyet nem értett. A Sziv versenyt dalolt a madárral, fölkapagott a messze léelő egre és verseket szavalt a virágok előtt. A Szivnek minden perce nyugtalan volt és szédült, magabaroakadó dhitattal tekintett a csillagokra. Az egyik testvér, a Sziv, egy bódító májusi estén elhatározta, hogy meg fogja ismereni a világot. Az Ésa megmutatta neki az irányt és csendesen mosolyogva mondta: Erre menj testórem! A Sziv elindult. Az út göröngyös volt, tüskés és kúvek felszebezték a lábát, szürös botot csapott lépten nyomon az arcába, de lakadatlan erővel törtötett a cél felé. Az éerdőkben vadakkal és mérges kígyókkal verekedett, astán idegen népek köze került, akik Istennel tisztelték. Itt sem volt nyugta és viharzó tengerre szállt, ahol kalózsok rabolták meg szabadságot. Mint rabzsolga egy óriási birodalom fővárosába került. Itt lásdást sított. A vér tengerként folyt. Az utolsó éjszakán leverték a forradalmat. Elmenekült. Néhány száz év múlva, mint dadalmas hadvezér csatázott a catalaumi síkon. A győzelem nem elégtette ki. Úzott vadként rohant tovább és ezer év múlva lombikok között új életnedveket főzött és öreg földánsok penészes lapján kereste a Céli Munkáját egy leány savarta. Akhez verseket kellett írnia. Amikor a leány megcsalta, továbbbúste ideges nyugtalansága. Ekkor már fáradt volt, összetörtött és kiábrándult. Hateser év óta vándorolt már és még mindig nem ismert semmit. Ekkor már a világ másik felén járt és egy rengetegbe került. Itt hite újra visszatért. Érezte, még csak ezen az erdőn kell keresztülmennie és akkor a célhoz ér. Hateser évig barangolt, de sohasem távozott el a célt. Amikor halálra fáradtan és agyonsebzetten az utolsó reggelen a rengeteg végére ért, akkor látta csak, hogy az ugyanazon hely, ahonnt valamikor elindult. A régi, mohos kőön ott ült még mindig mozdulatlanul testvére, az Ésa is. És az Ésa osöndesen és szánakozón mosolygott a fáradt emberen... (ca)

— A király legénybucsuja. Ötletége ma este félkienc órára a régi korszakban meghívta az összes képviselőket. A királynak ez lesz az utolsó estéje, amit mint legény ad.

— Az esküvői ünnepélyt előkészítő bizottság ma délután 6 órakor ülést tartott a városbaza nagy tanácstermében Hranilovica Jovan elnöke alatt, amelyen részt vettek Mirkovic Laza dr. az egészségügyi osztály főnöke Klicio Predrag főispáni titkár és az összes társadalmi egyesületek vezetői. Az ülésen megbízták az egyesületek vezetőit, hogy szűkebb programjukat dolgozzák ki és azt a szerdán este 6 órakor megtartandó ülésen terjesszék be. Erre az ülésre meghívják az összes egyesületek vezetőit.

— Katonakötelesek figyelmébe. A novisadi városi tanács hivatalosan közli: Ezuton felhívotnak az összes, Novisad város területén tartózkodó és 1881-1895 évben született nem szláv katonakötelesek, akik meggyőződésük szerint alkalmatlanok a további katonai szolgálat teljesítésére, hogy azonnal, de legkésőbb május 30-ig jelentkezzenek a városi katonai ügyosztálynál. (Városbaza II emelet, 44 szoba). A jelentkezők május 31-én katonai szemlére fognak menni.

— Házasság. Göbl Ferenc temerlini takarékpénztári igazgató leányát, Katicát hétfőn délután 5 órakor (Temerlinben) vezeti oltárhoz Cervész Béla Novisadról.

— A BBB orvosegyesület rendezte havi gyűlését június hó 1-én délután 5 órakor az állami kórházban tartja meg.

Nyaralási gondok

(Saját tud.) Annak az évről-évre visszatérő problémáinak a mindekorai megoldása, hogy: „hol nyaraljunk az idén?” mindig sok feltételt okozott ilyenkor tavasszal. Őszel ugyanis mindenki azt hitte, hogy ott fog ismét nyaralni, hol az elmúlt nyáron, de csodálatosképpen változnak a meggyőződésük is, mert mire kítavaszkodott, a tavalyi hó sorsa érte a tavalyi nyaralótelepet is. Ezért most valóságos áldésszámba, ha valamilyen súlyos betegség alkalmából az orvos rendelte a gyógykúrát — lehetőleg valamelyik mondalmi fürdőhelyen.

A kérdések kérdését igen könnyen lehetne valahogy egyszerűsíteni. Előbb kikapcsolnánk a gyógyforrásokat, mondván, hogy azokat ugys az orvos fogja elrendelni. A gyógyfürdőtől így ügyesen megszabadulván, két főcsoportba oszthatnánk az üdülés-phenés keresőket: hegyi levegőt, vagy vizet keres-e a nyaralni vágyakozó? Mindegyik főosztályt több alosztályra osztva, ki ki választhatna azután az ezer méter feletti és alatti klimatikus gyógyhelyek közül, vagy a lakóhelyi szomszédos dombovidékek, szőlők falvak és kisebb üdülőhelyek között. A „viteimberek”, mint ismeretes, tengert, tavat vagy folyót kaphatnak, homokos, kavicsos stranddal vagy uszodával, esetleg a most divatosná vált „house boat” (vízi nyaraló) kiegészítésével és a nagy kérdés geometriai pontosságával és az ismert dossier rendszer segítségével meg volna oldva.

Igen ám, de nálunk individualizálni kell és számot kell vetni a mai komplikált lelki-lelti szociális idegzeti közönségünk fokozott és kifinomodott igényével. Ezenfelül sajnos most figyelembe kell venni az anyagi lehetőségeket is, mert nem szabad elfelejtenünk, hogy nagyjából a „nouveaux pauvres” országhoz közel állunk. Jól ismerjük közönségünket és tudjuk, hogy van, aki csak azért nem megy Noisadra, mert ott sok novisadl lesz és van, aki azért készül mondjuk Berchtesgadenbe, mert abban bizakodik, hogy ott nem fog honfitársával találkozni.

A nyaralás kérdésének eldöntésével továbbá nagy sikerei és széles körben használták a gyógyhipnoziót is, amennyiben nem egy orvosnak szuggerálta már szép páciense, hogy melyik fürdőhelyet rendelje — férjének. Számos híve van ugyanis annak a szektának, mely ezt vallja, hogy a házastelkeknek csak elkülönítve szabad nyaralniok, hogy azonban együtt is lehetne üdülni, azt ugylátszik még senki sem tapasztalta, mert ez a megoldás figyelembe sem jöhet. Általában ugyanis azt tartják, hogy a toujours perdrix helyébe rendkívül üdítő, erősítő és pihentető a „betegre” néve, ha egy kis lég, környezet- és stb. változásra mehet.

Pontosan nem igen lehet (diszkrecló miatt) megmondani, hogy hol fog az idén nyaralni közönségünk. Azt azonban megmondhatjuk, hogy a legnagyobb része a novisadi strandot fogja választani idei por víz-üdülőtelepének, hol az utolsó bokorig megfog telni minden, fürdől, sütkérezni és „bokorbujsági” szerető városi lakókkal. Hogy Bled, Rohits, Crkvenica sem marad üresen, az kétségtelen és zsunfolásig megtelnek a többi jugoszláv fürdőhelyek is.

Szívesen látott vendégek lesznek azonban a jugoszlávok a magyar és osztrák fürdőhelyeken is; Balatonon, Parádon, Hévízen, Salzkammergutban, mint nemes valutájú ország büszke lakói nagy tiszteletnek fognak örvendeni. Sokan fogják fölkeresni a bajorországi üdülőhelyeket, mert olcsók és jók és különösen, mert a bajor Alpokból és tavak mellől átrándulhatnak Oberammerganka is, ahol az idén kerülnek ismét sorra a tíz évenként tartott passziójátékok.

Minden valutakülömbőség ellenére is azonban számos honfitársunk fog megfordulni az idén is Marienbadban és a Magas Tátrában. A Keleti-tenger partját (Swinemünde, Herlingsdorf) sokan fogják felkeresni, kevesebb fürdővendég jut az északi-tengeri fürdőkre Nordney, Westerlandem, Sylt, Borkum, a tengeri fürdők közül igen sok fürdővendég keresi fel az idén Abbádát, Lovrávát, Lussint (Cigste és Briont, a Rendkívül mérekeket, habár feltétlenül olasz írában fizetendő penzió árak folytán. Azonban annál kevesebben mehetnek

majd a Lidóra, Riminibe és Viareggióba vagy a szép svájci gyógyhelyekre és a Rgt. Pilatus, a Jungfrau, a Mönch és a többi hófedte csuca bámulva tekint majd le az alatta elterülő hotelekre, ahol bizony csak nemesen kongó ércváltójú vendégek lesznek.

Ostende, de Hulsit, St. Malo, Cowes, Schwenningen nem igen kaphatóak tőlünk sok fürdővendéget, nem mintha ezek a mi közönségünknek drágák volnának, az ellátási és szobaárak nem magasak, mint számösszegek, csak a valutájukon nem szeretik tudni.

Most csak azt szeretnék tudni, hogy hogyan fogunk mi az idén nyaralni?

Kun Béla Moszkvába csalta és börtönte vetette hűtlen elvtársait

Bécs. (A D. Bácska bécsi szerkesztőségétől) Már többször beszámoltunk arról, hogy a Bécsbe menekült magyar kommunisták összeveszték egymással. A Bécsben ismét nagy zajjal megalapított Kommunisták Magyarországi Pártja két részre bomlott. Az összeveszés oka néhány kiló arany és egyéb ékszer volt, amelyet Vágó Béla, akinek ezt Kun Béla Moszkvába küldte, nem akart vezértársával megosztani. Ezért Landler Jenő, Rudas László, Hrosik János és Lukács György megalapították a párt ellenzéki csoportját és feltámasztották a rosszemlékű „Vörös Ujság”-ot, mivel a párt hivatalos lapjában, a „Proletár”-ba már nem írhattak. Néhány héten keresztül a „Vörös Ujság” a legkíméletlenebb módon leplezte Kun Béla üzemeltetését és megírta azt is, hogy a volt diktátor sikkasztás útján jutott az arany és ékszerek birtokába. Természetesen a „Proletár” az ellenzéki elvtársak üzemeltetését leplezte le és ez a harc csak akkor fejeződött be, amikor a moszkvai internacionálé betiltotta a „Proletár”, mint a „Vörös Ujság” megjelenését. Az ellenzéki vezetők akkor Kun Béla Moszkvában jelentették fel, de az internacionálé igazoló bizottsága Kun Béla-t a vádak alól felmentette és a bizonyítást mellőzve, igazolta. Kun Béla ekkor elérkezettnek látta az időt, hogy ellenfeleivel lezámoljon. A moszkvai internacionálé köponti titkárságának nevében táviratot küldött Lukács Györgynek, Landler Jenőnek, Hrosik Jánosnak és Rudas Lászlónak, hogy jöjjenek azonnal Moszkvába. Lukács a felhívásnak nem engedelmeskedett, azonban a másik három element Moszkvába. Az állomáson már vörös gardisták várták Kun Béla három ellenfelét. Az ismét Lenin kegyelme fékközött diktátor parancsára Rudas Lászlót, aki Bécsben könyvet is írt Kun Béla üzemeltető, azonnal letartóztatták, míg Hrosikot és Landlert rendőri felügyelet alá helyezték. Az internacionálé mind három ellen eljárást indított hűtlenség és árulás címen. A három kommunista vezér tehát forradalmi törvényszék elé fog kerülni. Így végez Kun Béla azokkal, akikre megharagszik.

Ausztria összeomlás előtt

Bécs. (Eredeti táv.) Gróf Cernin Ottokár tegnap a polgári munkás pártban nagyobb beszédet tartott, a melyben többek között a következőket mondotta: — Ausztria helyzete kétségbeesítő:

A bomlás ijesztő mértékben terjed, a közigazgatás teljes feloszlás előtt áll. Az erkölcstelenség, a korrupció és demogógia mindent aláaknázott. Most kezdődik utolsó fejezete annak a tragédiának, amelynek címe: Ausztria önálló köztársaság.

A cseh kormányválság

Bécs. (Eredeti táv.) A csehszlovák kormányválságról elterjedt hírek csak részben felelnek meg a valóságnak. Jólinformált körökből származó értesülés szerint a kormányválság csak július elején várható, amikor a parlament már elintézte a Benes kormány által be-

nyújtott sürgős javaslatokat. A kabinet koalíciós lesz és Benes, mint külügyminiszter föltétlen benne marad.

SPORT

* A félreértések elkerülése végett a következőket óhajtjuk hozzáfűzni a múlt heten lapunkban megjelent cikkcskéhez, amely a NAK kaspusanyagával foglalkozott. Távol áll tőlünk a „szipkának” még a gondolata is. Sajnos, ami a kaspusokat illeti, itt nincs is sok szipkázni való. — Nem szólt az a vidéki ifjúságnak, még kevésbé azoknak a helybeli játékosoknak, akik valamilyen egyesületnek a tagjai. De van még száz meg száz névtelen „mükedvelő”, akik még soha sem részesültek elismerő aprókban, akik maguk veszik a cipőket, labdákat és a várostól messze eső téteken játszanak vasárnapról vasárnapra. Ilyen játékosokból verbuválódott egy év előtt a NAK mai ifjúsági csapata is, amely még máig sem talált legyőzőre.

* Minden gyengesége dacára is tudomást szereztek városunkról az ország nagyobb sportvárosai, sőt, még az ország határán tal is foglalkoznak velünk. És, hogy nem mint a legutolsókról gondolkodnak rólunk, azt az a körülmény bizonyítja a legjobban, hogy az utolsó három héten négy meghívás is érkezett a NAK-hoz, Splitből, Ljubljánából, Losoncól és Temesvárról. Sajnos a NAK nincs momentán abban a kondícióban, hogy a meghívásokat a siker reményében elfogadják, de amugy sem mehetne ilyen hosszú utra tiszta amatőr játékosaink, kiknek egy alkalommal is nehézség volna a szükséges szabadságot megszerezni. A nehézségek dacára is, a legjobban konvenáló losonci turát elfogadta ugyan a NAK, kérdés azonban a szabott feltételeket elfogadják-e a szlovenzoktól egyesületek.

* Obecsen játszik ma a NAK első csapata, melyben azonban a megsérült Lerch, Nemes, Schmidt és Gáspár helyén tartalékok szerepelnek. A NAK II. Temerluben játszik az ottani TC vel.

* Hétfőn este megbeszélésre jönnek össze a novisadi sportegyesületek vezetői a pünkösd és a 8—9 ki mérkőzés megbeszélése céljából. Az értekezletet fél 9 órakor az Erzsébet kávéházban tartják meg.

* Panaszkodnak a pesti lapok, hogy a pesti bírák igen könnyelműek a tizenegyesek megítélésében. Többször hangzottak el már nálunk is hasonló panaszok, melyekhez mi a következőket fűzzük: Az eredményekre legtöbb esetben döntő fontosságú büntő drágás megítéléséhez tényleg nem elég a szabályok könyvből szerzett ismerete, mert pusztán ezzel a tudással minden rosszlendület nélkül is a legnagyobb igazságtalanságot követhetik el a bírók pro vagy kontra a mérkőző csapatokkal szemben. Az elmúlt vasárnap is csupa olyan bíró zudította a pesti csapatok nyakába a tizenegyesek záporát, akik aktíve egyáltalán nem, vagy csak igen rövid ideig szerepeltek mint játékosok. Egy tizenegyes igazságos megítéléséhez sok tapasztalat és még több érák kell, amelyet csak olyan bíró tud felmutatni, aki már maga is számtalanszor volt — egy tizenegyes megítélése utáni deprimáló hangulatban — mint szenvedő játékos.

* Hajós, a Makkabi ifjúsági kapusa általános feltűnést keltett egyszerű védésével Suboticán.

NÉMET FERENCZ
BANK- és TÖZSDEBIZOMÁNYOS
Budapest IV., Só-u. 4.

Külföldi pénznemek vétele és eladása
Külföldi átutalások.
Tőzsdai megbízások, átvétele a budapesti és bécsi tőzsdékre.
Külföldi megbízások a legpontosabban eszközöltetnek.
Házak gondnokságát a legjutányosabban vállalja.

Egységes magyar-tót-német párt Szlovenszkóban

Bécs. (Eredeti távirat) Prágából jelentik, hogy a magyar és német keresztény szociális pártok Pozsonyban a Hlinka párttal megegyeztek abban, hogy a három szlovenszkói párt egyesül.

Az osztrák politika változása.

Bécs. Az új rezsim a keresztényszocialisták és nagynémetek többségre akar támaszkodni, melyben Schobernek vezető szerep jutna és munkásellenes lesz, hogy az eddigi termelési politikának véget vessen. A rendpolitikával helyre akarják hozni Ausztria zilált pénzügyi viszonyait. Minthogy azonban ez az antant segítsége nélkül lehetetlen, számolnak vele, hogy az antant újabb hitel esetén nem fog megelégedni az eddig gyakorolt méretű ellenőrzéssel.

Felelős szerkesztő: Dr. Szlezák Rezső.
Kiadótulajdonos: Fátih Ferenc és társai.

Apró hirdetések.

SZÖLLŐT 1-2 hold körül házzal együtt venni. Cím a kiadóban.

STEJERKOCSI, egy ló teljes számmal együtt megvételük Petőfi-u. 28.

ÖRÖKBE ADNÁM 20 hónapos kis fiamat jobb módú polgári családnak. Cím a kiadóhivatásban. 1-2

IZLÉSES NYOMTATVÁNYOKAT készít Novisadon a Gutenbergkönyvnyomda, Szabadság-tér 1. 1-10

Nyilt-tér*

Köszönetnyilvánítás.

El nem mulaszthatom ezuton is hálás köszönetemet kifejezni dr. Brezovsky Nándor Novisad-i szanatórium tulajdonos orvos urnak a feleségemen nagy sikerrel végzett epekö operáció, figyelmes bánásmód és gondos ellátás felett, miért is a szanatóriumot mindenkinek melegen ajánlom.
Stari Bečej, 1922. május 23-án.

Frankovits Sándor, kereskedő.

A Vajdaság f. é. május 24-iki számában „Ahogy én szeretek, nem szeret úgy senki!” címen egy cikk jelent meg, melynek számos állítása nem fedi a valóságot.

Igy nem igaz, hogy boldogult feleségem, amikor kiitta a méregpoharat, énekeit volna; nem igaz, hogy én délután fél tíz órakor érkeztem haza és akkor sem törtem be az ajtót, hanem akadálytalanul léptem be. Feleségem utolsó levele nem az asztalon feküdt, hanem a fiókban volt. Végül nem igaz, hogy feleségemet a kórházban meglátogatták volna Kotasz lakatos, én, meg a szomszédok, mert a kórházban nem jelent meg senki sem.
Novisad, 1922. május 26.

Zebbits Ferenc asztalos-mester.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Gyönyörű nyaralóhely KAMENICÁN.

10 perc a vasut vagy hajó megállóhelytől, 10 szép és tiszta szoba az I-ső emeleten, a volt „Gyógyforrásfürdőben” remek park, csendes és pormentes levegőjű völgyben. — Szobák 200 dinártól havonta. Jó konyha is van. Bővebbet

NOVISAD SMS. Železnička u. 16. Telef. 79.

Mátyás király-utca 12. számú, jófékvesű, ujonnan épített

magán ház

a vasutállomás mellett, mely áll 3 szoba, 1 konyha, 1 mosókonyhából és a megfelelő mellékhelyiségekből, szabad kézből azonnal eladó. Bővebbet Hunyadi-u. 12. alatt.

! készülnék leggyorsabban és legolcsóbban mindennemű könyvnyomdai munkák

GUTENBERG

könyvnyomdában Novisad, Szabadság-tér 1. szám alatt (a rom. kátholikus templommal szemben). — Telefon 28.

Malomkö.

Egy pár sárospataki, 36 Zollos, azonnal eladó. Novisad, Vésár-utca 3/a. alatt. Lukács István.

2-3 inas felvétetik.

Cím megtudható: „Schmolka” hirdetőirodában Novisad Futoška-u. 24.

Fiatalabb elárusítónő,

ki perfekt beszél szerbül és magyarul, felvétetik. Diadal Bazar Novisad, Futoška-ul. 25. 1

8-as cséplőgarnitúra

M. Á. V. gyártmányu, jó állapotban, elköltözés végett azonnal eladó. — Cím: Földesti Jánosné, Ma i Hed-ješ. Érdeklődni lehet: Buck György Novi Vrbaš 2394-1

Jó házból való fiu 2921-1-2

tanoncnak

azonnal felvétetik Bamhauer Arnold fűszer és gyarmatáru kereskedésben.

NE DOBJÁTOK EL

a használt borotváló készülék késeit (Gillette, Mem), mert elektromos közörülésre

GORTAN JÓZSEF

Novi-Sad, Dunavska ul. 9. 1-6 fogadja el. — Ára darabonként fél dinár.

LÖWINGER DIVATÁRUHÁZA, NOVISAD

Péter Király (Fő) utca 19. szám. Átépitve. — Ujonnan berendezve. TELJESEN ÚJ ÁRURAKTÁR

A landó nagy választék mindennemű rőfös- és divatáruban a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig.

Elsőrendű cseh, francia és angol gyártmányok.

Bluzok, aljak, ruhák, pongyolák ezidén különösen nagy választékban, a legegyszerűbbtől a legfinomabb és legdiszesebb Wiener Modell kivitelig. 2915 1 3

Próbaterem, alakítás az üzletben.

Nagy választék fehérnemű, harisnyák, kötények és ernyőkben.

Fürdőkabátok, fürdőruhák, fürdőcipők.

Gyári lerakat tiszta lenvásznakból minden szélességben.

Különös reklámként

330 DINÁR.

Kötött selyemkabát

minden színben

330 DINÁR.

Több jókarban levő 2846—0

Stráfkocsi

azonnal eladó

KRUMESZ PÁL

szállítónál Futoška ulica 82. sz. alatt.

**APOLLO
MOZGÓ****MÁJUS
28****Fejnélküli lovas.**Főszerepben: HARRY PIEL.
IV. rész.

Német

2895-6 7

levelező (nő)-tkeres azonnali belépésre novisadi cég.
Cím a kiadóhivatalban.**Tükörkészítés!**Üvegesítés. Pol-
tos tükröket garan-
cia mellett javítunk.

2924-1-1

„VITRUM“ Novisad, Futoska-u. 106.

Rikkancsokat

jó fizetéssel felvesz a

DÉLBÁCSKA

kiadóhivatala

R. S. Stock & Co
SPIRALBOHRER-WERKZEUG-
MASCHINENFABRIK A.G.
BERLIN-MARIENFELDE**Malmok**átalakításához csapágyak, tengelyek, tengelykötők,
faszijkorongok, svájci selyem, kenderheveder, cinezett
serleg, malomköveket és mindennemű**malomgépeket szállit.****Szivattyúk és gőzszelepek nagy raktára.****Erdős Henrik és Társa**NOVISAD, TEMERINI-UT 8. SZÁM. — Telefon 335. — Gebr. Seck drezdai malomépítő gyár vojvodinai
képviselője. — Hoffherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth képviselője. —**A SEMPERIT**Osztrák Amerikai Gummi-
árúgyár Wien, összes**GUMMIÁRUJA**

Peronosporafümlők 2904-3-12

Peronosporalapok
Ojtógummi, valamint
az összes Peronospora fecshendő-
alkatrészek minden mennyiségben
kaphatók**Handler és Vadász**

cégnél Novisad, Futoška u. 28.

Fürdő kosztümöket,házi, alkalmi, menyasszonyi és gyermek-
ruhákat jutányos áron készít:**WINKLER LAJOSNÉ**

Zeljeznicka (Petőfi) u. 49. 2745-2-17

Gyászruhák 24 óra alatt készülnek!

Méhtörzset,rajokat, kitenyészett faj anyaméheket,
amerikai hengerműveken szavatolt tiszta
méhviaszból készült elsőrendű műlépet
tetszés szerinti nagyságban szállit**MUDROCH ANDRÁS**Első Vojvodinai Kereskedelmi és Vándor-
mehésze Novisad, Galamb-utca 8. Saját
minta méhészet. — Tiszta méhviaszt, ki-
főzni való lépet (sonkolyt), állandóan a
legmagasabb napi áron veszek. — Ár-
jegyzék ingyen és bérmentve. 2849-3-3**Kovácsszén, kátrány,**horganyozott vaslemezek, fe-
hérbádóg kettősretű, négyes-
retű és magasalaku, Winter-
szekértengelyek és rudvasak
nagy tételben raktárra érkeztek**Kuszli Gyula vaskereskedő**
Novisad, Temerini-utca 8. :. Telefon: 350.**Török kasza kivitelű
JAPÁN jegyű KASZA**eddig felül nem mult minőségben és kivitelben,
sarló, kaszalapáló eszközök, kaszakó, kasza-
karika, szállópermetezők, hozzávaló alkatrészek és
gummicsovek, rudvas, Winter-tengely, méretle-
mezek 1/2—5 m/m-ig, bordás-méretlemez, tető-
zár-, cső-, horgany-, horganyozott és fehérbádóg-
lemezek, csapágyfém, szerszámacélok, szerszámok,
ekék, ekekések, sodrony, sodronyszegek, kerítés-
sodronyfonat, épület- és butorvasalások, kapitellék,
asztallábak, dísz-fafaragványok, kátrány, valamint
egyéb vasárúk állandó nagy választékban raktáron**KUSZLI GYULA**vaskereskedésében Novisad-(Ujvidék), Temerini-
utca 8. szám. — Telefon: 350. 2369-6-13**ERZSÉBET****Magányos sziget**Szerelmi dráma 5 fel-
vonás. : Főszerepben:
HANS MIERENDORF

MÁJ. 28.

Forgalmas utcákban levőkét helyiséget mézáros berende-
zéssel együtt, amelyet azonban
más célra is lehet használni (egy
esetleg lakással is) eladó vagy kiadó.**Toma Baity, Novisad**

Kenyér-u. 26. — Telefon: 2-20.

Hároméves, száraz, 150 cm. hosszú

Tölgyfa karók

eladók. Futaki-utca 106 szám. 1

Lószerszám(egy pár) teljesen új nikkell
csatlókkal, gömbölyű bőr-
istrággal, jutányos áron el-
adó. Cím a kiadóban 1**Cséplőgépek**javításához és üzemképes állapotba való helyezésé-
hez szükséges összes anyagok, mint: Böhler dob-
sin, csapágyfém, buvóhelytömítések, asbest, kling-
erit és papírlémez, szijak, fessmérők, vizállásmutató
készülékek és üvegek, Mollerup és Henry olajozók,
gőzsipok stb.**Olajokat és sűrű zsiradékokat szállit**